

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Kommunal- og forvaltningskomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/1423-

30. mars 2022

Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Alfred Jens Bjørlo og Guri Melby om å få flyktninger raskt i arbeid

Jeg viser til brev av 17. mars 2022 der kommunal- og forvaltningskomiteen ber om min vurdering av representantforslag 147 S (2021-2022) fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Alfred Jens Bjørlo og Guri Melby om å få flyktninger raskt i arbeid. Svaret er utarbeidet etter innspill fra Kunnskapsdepartementet og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet.

Representantforslaget er tredelt. Forslagsstillerne ber regjeringen sørge for at det blir enklere og raskere å få godkjent autorisasjon for å jobbe i Norge, blant annet ved å øke kapasiteten innenfor godkjenningssystemene. Videre ønsker forslagsstillerne at regjeringen skal bistå med å få etablert strømlinjeformede systemer i kommunene/fylkene der flyktningene bosettes, for rask kartlegging av flyktningers kompetanse, språkferdigheter og arbeidsevne. I tillegg ønsker forslagsstillerne at regjeringen skal legge til rette for at kommuner, fylkeskommuner, NAV og aktører i arbeidslivet sammen etablerer systemer for å gi flyktninger raskest mulig påfyll av kompetanse/opplæring for å komme inn i lokalt/regionalt arbeidsliv i bransjer der det er behov for fagarbeidere og øvrig arbeidskraft, for eksempel bygd på erfaringene med utvikling av «Gloppen-modellen» i Vestland fylke.

Godkjenningsordninger

Godkjenningsordninger handler om formell anerkjennelse av en persons utdanning, yrkeskvalifikasjoner eller reell kompetanse fra utlandet med mål om jobb og/eller videre utdanning. Det er ikke et generelt krav at man må få godkjent utenlandsk utdanning eller yrkeskvalifikasjoner for å kunne jobbe i Norge, men for mange yrker kreves imidlertid godkjenning. Eksempler på slike yrker er sykepleier, lærer og elektriker.

I tillegg til godkjenningsordningene for de lovregulerte yrkene, er det også en rekke andre godkjenningsordninger. NOKUT har godkjenningsordninger for utenlandsk kompetanse på flere nivåer: fag- og yrkesopplæring, fagskoleutdanning og høyere utdanning. NOKUT har også egne ordninger rettet mot flyktninger uten verifiserbar dokumentasjon.

Fylkeskommunene vurderer utenlandsk opplæring når de skal avklare om personer har rett til videregående opplæring. I universitets- og høyskolesektoren vurderes utenlandsk utdanning i forbindelse med opptak, søknader om fritak og jevngodhetsvurdering av hele grader.

Kompetansekartlegging av flyktninger

Ansvaret for kompetansekartlegging av flyktninger er fordelt på flere aktører jf. integreringsloven. I henhold til integreringsloven § 6 første ledd skal vertskommuner for mottak kartlegge kompetansen til personer som bor i mottak, og som har fått en oppholdstillatelse som nevnt i § 9, herunder kollektiv beskyttelse. IMDi har i henhold til integreringsloven ansvar for kompetansekartlegging av overføringsflyktninger på uttakskommisjoner før innreise til Norge. For personer som bor i UDIs mottak, er det mottaksansatte som har ansvar for bosettingsforberedende kartlegging.

Bosettingskommuner har i tillegg ansvar for kartlegging av kompetansen til flyktninger som ikke har blitt kartlagt før bosetting. Videre skal fylkeskommunen sørge for karriereveiledning av flyktninger som er i målgruppen for introduksjonsprogrammet. Karriereveiledningen skal bygge på kompetansekartleggingen av den enkelte flyktning.

Tilrettelegging for å gi flyktninger raskest mulig kvalifisering/opplæring

Dagens introduksjonsprogram er fleksibelt både med tanke på varighet og innhold. Det er kommunen som setter sluttmaal for den enkeltes deltagelse i introduksjonsprogrammet. Sluttmaalet får betydning for varigheten av programmet, som er mellom tre måneder og tre år, med mulighet for forlengelse fra seks måneder til ett år. Den lengste programtiden er forbeholdt deltagere som ikke har minimum utdanning på videregående nivå fra før, og som skal ha sluttmaal om fullført videregående opplæring. De som har høyere utdanning på videregående nivå eller mer fra før, skal ha som sluttmaal å kvalifisere til høyere utdanning eller arbeid. Denne gruppen skal ha program på mellom tre og seks måneder og programmet kan forlenges med inntil seks måneder. Minstekravene til programmets innhold er opplæring i norsk og samfunnskunnskap, kurs i livsmestring, arbeids- eller utdanningsrettede elementer og ev. kurs i foreldreveiledning. Utover dette skal innholdet i programmet tilpasses den enkeltes behov og det fastsatte sluttmaalet.

Pågående arbeid med tilpasning av regelverk for oppfølging av personer med midlertidig kollektiv beskyttelse

Regjeringen har informert om at det pågår et arbeid i departementene med gjennomgang av regelverket knyttet til oppfølging av personer med midlertidig kollektiv beskyttelse med sikte på å kunne håndtere et høyt antall nyankomne i løpet av kort tid. Dette arbeidet vil også kunne ha betydning for de problemstillinger som omtales i dette svaret. Regjeringen tar sikte på å komme til Stortinget med en sak om dette etter påske.

Det er i dette arbeidet et sentralt mål å legge til rette for at personer med midlertidig kollektiv beskyttelse skal kunne returnere raskt til Ukraina når forholdene i landet ligger til rette for det og i mellomtiden legge til rette for at flest mulig kommer raskt ut i ordinært arbeid i Norge

Vurdering av representantforslaget

Forslagsstillerne ønsker å få nyankomne flyktninger fra Ukraina tidlig i arbeid, og kommer med et tredelt representantforslag. Vurderingen av representantforslaget er derfor delt inn i tre ulike deler nedenfor.

Godkjenningsordninger

I den første delen av forslaget skriver forslagsstillerne at de ønsker følgende:

«1. Stortinget ber regjeringen sørge for at det blir enklere og raskere å få godkjent autorisasjon for å jobbe i Norge, blant annet ved å øke kapasiteten innenfor yrkesgodkjenningsmyndighetene.»

Nedenfor følger svar fra Forsknings- og høyere utdanningsministeren, som har et overordnet ansvar for informasjon og samhandling av yrkesgodkjenning av lovregulerte yrker, og for forvaltningen av yrkeskvalifikasjonsloven:

Krigen i Ukraina har ført til et stort antall flyktninger til Norge, og antallet kan øke i tiden framover. Det er et ønske at flyktningene skal få mulighet til å gå ut i videre utdanning og/eller arbeid. I den forbindelse er godkjenningsordningene for utenlandsk utdanning og yrkesgodkjenning viktige. Godkjenningsordningene for utenlandsk utdanning, som forvaltes av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT), er frivillige ordninger, og skal bidra til at personer med utenlandsk utdanning effektivt kan bruke kompetansen sin i Norge. Godkjenningsordningene for lovregulerte yrker har til hensikt å sikre at yrkesutøvere har de nødvendige kvalifikasjonene for å kunne utøve et yrke.

Kunnskapsdepartementet har i supplerende tildelingsbrev gitt NOKUT i oppdrag å planlegge for en situasjon med et stort antall flyktninger fra Ukraina som ønsker å få sin utdanning vurdert. I oppdraget ber departementet NOKUT om å kartlegge ukrainsk utdanning, og sikre tilstrekkelig beredskap på godkjenningsfeltet for utenlandsk utdanning og de ordningene som NOKUT forvalter. NOKUT er i gang med å oppdatere informasjon på sine nettsider om det ukrainske utdanningssystemet, og tilgjengeliggjøre informasjon om hvordan ulike utdanninger vurderes i Norge. Innen 1. april 2022 vil NOKUT levere en rapport om beredskapsplaner og eventuelle utfordringer på NOKUTs ansvarsfelt for å få flyktninger fra Ukraina ut i utdanning eller arbeid.

Når det gjelder yrkesgodkjenning av lovregulerte yrker har Kunnskapsdepartementet et overordnet ansvar for informasjon og samhandling, og for forvaltningen av yrkeskvalifikasjonsloven. Ansvaret og godkjenningsmyndigheten for lovregulerte yrker ligger imidlertid i det enkelte fagdepartement. Det er det enkelte fagdepartementet som i lov eller forskrift krever bestemte kvalifikasjoner for retten til å benytte en yrkestittel og/eller utøve et

bestemt yrke, og som er ansvarlig for yrkesgodkjenningen. For eksempel for helseyrker er det Helse- og omsorgsdepartementet som er ansvarlig departement.

Kunnskapsdepartementet har ansvaret for yrkesgodkjenningen av yrkene translatør, lærer i skolen, pedagogisk leder og styrer i barnehage. De faglige kravene som er satt til hvert enkelt yrke er satt for å ivareta ulike hensyn. Ofte vil dette være å beskytte innbyggere, forbrukerne eller sårbare grupper, som hensynet til pasientsikkerhet. Kravene er også satt for å sikre at yrkesutøver har de nødvendige kvalifikasjonene for å utøve yrket.

Kunnskapsdepartementet har bedt NOKUT orientere myndighetene med ansvar for godkjenningsordninger for lovregulerte yrker om beredskapsoppdraget til NOKUT som er omtalt over, og om at det kan komme en betydelig økning av søknader om yrkesgodkjenning. I oppdraget legges det opp til at NOKUT tilbyr godkjenningsmyndighetene informasjon om utdanningssystemet i Ukraina ved behov. Kunnskapsdepartementet er orientert om at Helse- og omsorgsdepartementet har gitt et oppdrag til Helsedirektoratet i forbindelse med flyktnings situasjonen og lovregulerte yrker på deres område. I oppdraget bes direktoratet avklare hvilke muligheter flyktingene har dersom de ønsker å ta i bruk sin helsefaglige kompetanse i Norge. Direktoratet bes for eksempel vurdere mulighetene for å ta i bruk begrenset lisens, tildeling av alternative autorisasjoner eller på annen måte la flyktingene ta i bruk sin kompetanse i helsetjenesten i Norge.

Kunnskapsdepartementet gjør oppmerksom på at yrkeskvalifikasjonsloven ble endret med virkning fra 1. januar 2022, slik at enkelte av prinsippene i loven også kan gjelde yrkesutøvere fra tredjeland med yrkeskvalifikasjoner fra tredjeland. Dette gjelder bl.a. godkjenningsprinsippet. Endringen kan gjøre saksbehandlingen enklere for borgere fra tredjeland. Både loven og direktivet forutsetter at yrkesutøver har dokumenterbare yrkeskvalifikasjoner. Dokumentasjonskravene kan være et kvalifikasjonsbevis (for eksempel vitnemål, lisens, sertifikat, godkjenning, autorisasjon, bevilling) eller en bekreftelse fra en godkjenningsmyndighet i en annen stat om at vedkommende har utøvd yrket. Om krigen fortsetter, kan slik dokumentasjon bli vanskelig å fremskaffe fra noen myndigheter i Ukraina. I de tilfellene en person har fått innvilget beskyttelse i Norge, kan ikke godkjenningsmyndigheten kreve at vedkommende tar kontakt med hjemlandets myndigheter hvis dette kommer i konflikt med beskyttelsesbehovet.

Videre er det flere lovregulerte yrker som har krav til at yrkesutøver har de nødvendige språkkunnskapene i norsk før vedkommende kan utøve yrket. Slike krav er satt blant annet av hensyn til sikkerhet for brukerne.

Rask kartlegging av flyktingers kompetanse

Forslagsstillerne skriver at de ønsker følgende:

«2. Stortinget ber regjeringen bistå med å få etablert strømlinjeformede systemer i kommunene/fylkene der flyktingene bosettes, for rask kartlegging av flyktingers kompetanse, språkferdigheter og arbeidsevne.»

Tidlig kartlegging av flyktingers kompetanse er viktig og regjeringen er enig i at systemer for rask kartlegging av flyktingers kompetanse, språkferdigheter og arbeidsevne er viktig.

Forslagsstillerne fokuserer på kartlegging av kompetanse, språkferdigheter og arbeidsevne i kommunene/fylkene der flyktingene bosettes. Bosettings- eller kompetansekartlegging av ukrainske flyktinger ute i kommunene, som ikke har fått gjennomført kompetansekartlegging før bosetting, er det altså kommunene som er ansvarlige for. Videre skal fylkeskommunen sørge for karriereveiledning av flyktinger som er i målgruppen for introduksjonsprogrammet. Karriereveiledningen skal bygge på kompetansekartleggingen av den enkelte flykting.

Dagens ordninger etter integreringsloven har i utgangspunktet en fleksibilitet som er egnet også for flyktingene som nå kommer fra Ukraina, men de høye ankomstene gir behov for tilpasninger. For at kommunene skal kunne ta imot det store antallet flyktinger som kommer på kort tid, vil regjeringen foreslå endringer og tilpasninger i lover og regler. Forslagene vil bl.a. ta utgangspunkt i innspill fra kommunene. Forslagene vil bli lagt fram for Stortinget i en samleproposisjon etter påske.

Tilrettelegging for å gi flyktinger raskest mulig kvalifisering/opplæring

Forslagsstillerne skriver at de ønsker følgende:

«3. Stortinget ber regjeringen legge til rette for at kommuner, fylkeskommuner, NAV og aktører i arbeidslivet sammen etablerer systemer for å gi flyktinger raskest mulig påfyll av kompetanse/opplæring for å komme inn i lokalt/regionalt arbeidsliv i bransjer der det er behov for fagarbeidere og øvrig arbeidskraft, for eksempel bygd på erfaringene med utvikling av «Gloppen-modellen» i Vestland fylke.»

For å sikre at flyktingene som kommer fra Ukraina raskt kan komme inn i lokalt/regionalt arbeidsliv der det er behov for fagarbeidere og øvrig arbeidskraft, er det viktig med et samarbeid mellom næringslivet og det offentlige. Derfor er det etablert en hurtigarbeidende arbeidsgruppe bestående av Arbeids- og velferdsdirektoratet (AV-dir), Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og representanter fra arbeidslivets parter, for å bidra til å få flyktinger raskt ut i arbeid i en situasjon med en forventet flyktingstrøm fra Ukraina som kan bli meget stor. Aktuelle problemstillinger for arbeidsgruppen er bl.a. kartlegging av kompetanse, matching av arbeidskraft med bedrifter som trenger det, kontaktpunkter for næringslivet, kontakt med markedsnettverk og andre relevante problemstillinger. Arbeidet har også relevans for andre sektorer, og det vil være viktig at informasjonen tilflyter andre relevante myndigheter. Eksempelvis vil Arbeidstilsynet ha behov for informasjon for å kunne målrette veilednings- og kontrollvirksomhet og forhindre at flyktinger blir utnyttet av useriøse arbeidsgivere og kriminelle aktører. Arbeidstilsynet vil derfor inngå i arbeidsgruppen.

Andelen med fullført videregående skole forventes å være høy og det er grunn til å anta at flere av de som kommer vil kunne gå rett ut i ordinært arbeid eller skal ha kort programtid i introduksjonsprogrammet. Personer med kort programtid vil enten gå i et arbeidsrettet løp i form av et hurtigspor eller et utdanningsrettet løp som innebærer godkjenning av utdanning, fortsettelse av påbegynt utdanning eller å komplettere medbrakt utdanning.

Som jeg gjorde rede for i spørsmål til skriftlig besvarelse nr. 1614/2022 fra representanten Alf Erik Bergstøl Andersen, er det allerede lagt godt til rette for at flyktinger får raskt påfyll av kompetanse/opplæring for å kunne komme tidlig inn i arbeidslivet.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen

VEDLEGG 2

DET KONGELIGE JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og beredskapsministeren

Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
22/1860 - MOBL

Dato
01.04.2022

Dokument 8:152 S (2021-2022) Representantforslag fra stortingsrepresentantene André N. Skjelstad, Abid Raja, Alfred Jens Bjørlo og Ingvild Wetrhus Thorsvik

Jeg viser til brev 22. mars fra Kommunal- og forvaltningskomiteen, der jeg ble bedt om å vurdere Dokument 8: 152 S (2021-2022) – Representantforslag om å hjelpe ukrainske flyktninger. I tillegg til Justis- og beredskapsdepartementet berører forslagene ansvarsområdene til arbeids- og inkluderingsministeren, helse- og omsorgsministeren og kunnskapsministeren. Etter samordning departementene imellom svarer jeg på vegne av alle berørte statsråder.

- 1. Stortinget ber regjeringen avvikle visumkravet for ukrainske statsborgere uten biometrisk pass, under forutsetning av at disse registrerer seg ved ankomst i Norge.*

Det følger av felleseuropeisk regelverk som Norge er bundet av, at ukrainske borgere i utgangspunktet må ha biometrisk pass for å være omfattet av visumfriheten og dermed kunne reise fritt i Schengen-området. Denne regelen har ikke blitt opphevet. EU-kommisjonen anbefaler i stedet at ukrainske borgere uten biometriske pass får utstedt nødvisum av det landet de har reist inn i, om de har behov for å reise videre. Det er opp til landene langs Schengens yttergrense og eventuelle transittland om de vil utstede slike visum, og dermed legge til rette for at også ukrainere uten biometrisk pass kan bevege seg over de indre grensene.

Alle ukrainere som kommer til grensen og vil søke beskyttelse får imidlertid rett til innreise, uavhengig av hvilke reisedokumenter de har. Det er derfor ingen som søker beskyttelse som blir avvist ved grensen selv om de mangler biometrisk pass eller annet

gyldig ID-dokument.

Den beste rammen for overføring av asylsøkere og flyktninger mellom Schengenlandene, er EUs solidaritetsplattform og gjennomføring i tråd med felleseuropeiske prosedyrer. Norge stiller opp. Moldova har anmodet om overføring av flyktninger fra sitt land. Regjeringen har svart med å tilby overføring av 2500 personer fordrevet fra Ukraina fra Moldova til Norge. Våre bidrag til Moldova er på linje med det Tyskland og Frankrike tilbyr. I tillegg har vi akseptert et stort antall pasienter med ulike akutte behandlingsbehov. Regjeringen har, gjennom EUs ordning for sivil beredskap, meldt inn at vi kan evakuere inntil 550 pasienter fordrevet fra Ukraina og deres pårørende. Med familie vil dette bety evakuering av inntil 2750 personer. For at vi skal klare å ivareta dem som kommer til landet på en god måte, er det viktig med oversikt og kontroll. Det er slik vi får tilpasset tjenestene etter behovet.

- 2. Stortinget ber regjeringen vurdere å godta ukrainske innenlandske ID-kort sikret med ukrainsk Bank-ID, som erstatning for pass.*

Utlendingsdirektoratet og politiet har gjort vesentlige forenklinger i registreringsprosessen for asylsøkere omfattet av midlertidig kollektiv beskyttelse for å øke effektiviteten. Et av fokusområdene i registreringen av denne gruppen er å avklare søkerens identitet. Vi må balansere behovet mellom effektiv saksbehandling og sikkerhet for alle involverte. Politiet er kjent med at organiserte kriminelle nettverk i Europa formidler ekte ID-dokumenter gjennom krypterte meldingstjenester, sosiale medier og det mørke nettet til tredjelandsborgere som illegalt vil reise inn i Schengenområdet. Politiet vet også fra tidligere erfaring med store migrasjonsstrømmer at enkelte utnytter mulighetsrommet migrasjonen skaper til å tilegne seg oppholdstillatelser på uriktig grunnlag. I følge politiet har de ukrainerne som hittil har søkt beskyttelse så langt hatt dokumentasjon av god notoritet. I tilfeller med uklar identitet så vil politiet undersøke relevante forhold som kan opplyse saken, herunder innenlandske ID-kort sikret med ukrainsk Bank-ID.

- 3. Stortinget ber regjeringen forberede seg på å tilby transport av ukrainske statsborgere på flukt, herunder inngå avtaler med flyselskaper og andre transporttjenester, slik at disse kan settes i verk umiddelbart når EU-land ber om bistand fra norske myndigheter for å avlaste flyktnings situasjonen.*

Moldova har anmodet flere europeiske land, herunder Norge, om å overføre personer fordrevet fra Ukraina fra landet. Ifølge den informasjonen vi har per nå, er Moldova det eneste av Ukrainas naboland som har anmodet om slik bistand. Norge har svart Moldova med å tilby overføring til Norge av 2500 personer fordrevet fra Ukraina. Prosessen med overføring til Norge vil skje innenfor rammen av EUs solidaritetsplattform og i tråd med felleseuropeiske prosedyrer. Justis- og beredskapsdepartementet har instruert Utlendingsdirektoratet om å igangsette prosessen med overføringen fra Moldova til Norge. Som en del av dette oppdraget har Politiet ansvar for å velge hensiktsmessige transportløsninger.

Norge har i tillegg tilbudt evakuering av inntil 550 pasienter gjennom EUs mekanisme for sivil beredskap (UCPM) og MEDEVAC-ordningen. Inkludert familiemedlemmer vil dette utgjøre til sammen om lag 2750 personer. Norge har allerede via UCPM mottatt anmodninger om evakuering av pasienter fra Ukraina. De to første pasientene ankom Norge 23. mars, og 25. mars ankom seks pasienter og pårørende. Den medisinske vurderingen i Norge gjøres av Oslo Universitetssykehus (OUS). Helsedirektoratet og DSB har etablert ulike løsninger for transport av disse pasientene til Norge. Anmodningene om evakuering av pasienter vurderes fortløpende.

Dersom EU-land aktiverer UCPM til transport av ukrainske statsborgere på flukt, vil Justis- og beredskapsdepartementet kunne anmode om bistand fra Forsvaret til dette. Forsvaret har en beredskapsavtale med SAS, som ved behov forplikter flyselskapet til å stille med et fly dersom det anmodes om det. Det vil også være mulig å be om bistand til flytransport via European Response and coordination centre (ERCC).

4. Stortinget ber regjeringen påse at helsetjenestene i kommunene og ved sykehusene er beredt til å ta imot flyktninger og gi disse umiddelbar helsehjelp og tilbud om psykologisk oppfølging, og gi sikkerhet for at ekstraordinære kostnader knyttet til dette vil bli kompensert i kommende budsjettsaker.

Helse- og omsorgsdepartementet har gitt Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet i oppdrag å sørge for at det gis gode og oppdaterte råd om smitteverntiltak inkludert vaksiner, helseundersøkelser og oppfølging av somatiske og psykiske helseutfordringer flyktningene kan ha.

Helse- og omsorgsdepartementet har tett kontakt med underliggende virksomheter om håndteringene av ukrainere som flykter til Norge. Det er også tett dialog mellom sentrale myndigheter og statsforvaltere, fylkeskommuner og kommuner.

Helsedirektoratet har oppdatert veilederen for helsetjenester til asylsøkere, flyktninger og familiegjenforente og vil oppdatere denne fortløpende. Veilederen bør ligge til grunn for arbeidet i kommunene. Helsedirektoratet har oversatt informasjon om rettigheter og tilgang til helsetjenester for flyktninger fra Ukraina. Helsedirektoratet jobber fortløpende med informasjonstiltak til kommuner bl.a. gjennom webinarer for å gjøre veilederen godt kjent.

Tildeling av d-nummer til flyktninger er viktig, og er et premiss for at det er mulig å dokumentere og følge opp helsehjelpen som gis, for eksempel at informasjon om undersøkelser som er gjort og vaksiner som er gitt kan følge en person gjennom de ulike bo- og oppholdsstedene i Norge. Det er derfor viktig at personer som flykter fra Ukraina blir registrert, slik at d-nummer blir tildelt. Politiet har jobbet med å øke registreringskapasiteten og har etablert desentraliserte registreringssteder for å

registrere ukrainske asylsøkere også andre steder enn ved Nasjonalt ankomstsenter i Råde kommune.

Mange flyktninger som kommer vil ha med seg traumatiske opplevelser. Helsedirektoratet har hatt dialog med Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) om å oversette alt materiell de har om psykososial støtte for asylsøkere og flyktninger til både ukrainsk, russisk og engelsk. Samarbeidet rundt dette vil også omfatte de regionale ressursentrene om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging. Psykososial beredskap og oppfølging er en viktig oppgave for kommunene. Vi har etablert kompetansesentre med spisskompetanse på psykososial beredskap og oppfølging.

Asylsøkere har samme rett til helsetjenester som resten av Norges befolkning. Utlendingsdirektoratet (UDI) inngår helseavtaler med kommuner hvor det etableres nye mottaksplasser for den helt innledende ankomstfasen. Helsedirektoratet, i samarbeid med Folkehelseinstituttet bistår UDI i arbeidet med å få på plass helseavtaler. Når asylsøkerne overføres til ordinære mottak eller bosettes, er det kommunene som har ansvaret for å sørge for nødvendige og forsvarlige helse- og omsorgstjenester. Kommunenes gjennomsnittlige utgifter skal dekkes av vertskommunetilskuddet. Regjeringen vil videre legge frem et forslag for Stortinget om å øke skjønnsstilskuddet, slik at kommuner som ev. ikke får dekket sine utgifter gjennom vertskommunetilskuddet kan få skjønnsmidler.

I foretaksmøtet 18. mars med de regionale helseforetakene understreket helse- og omsorgsministeren at spesialisthelsetjenesten må ta høyde for økt tilstrømming til tjenesten både i ankomstfasen og senere når flyktningene er bosatt i en kommune. Spesialisthelsetjenesten vil møte en rekke utfordringer i forbindelse med flyktningtilstrømmingen, bl.a. knyttet til manglende dokumentasjon om sykdom og tidligere behandling, behov for ekstraordinære smitteverntiltak, særlige behov for tjenester innenfor psykisk helse og veiledning av kommunehelsetjenesten innen traume- og krisehåndtering. De regionale helseforetakene ble i foretaksmøtet bedt om å forberede seg på en stor flyktningtilstrømming fra Ukraina, og i den forbindelse blant annet sikre stor nok kapasitet til tuberkulosescreening.

I tillegg ble det bedt om at de regionale helseforetakene etablerer en nasjonal og regional koordinering av mottak av medisinsk evakuerte pasienter fra Ukraina som evakueres fra nabolandene eller andre europeiske land som trenger avlastning for slike pasienter. Som ledd i en europeisk kartlegging er det fra Norge meldt inn en kapasitet på om lag 550 senger. Hvor mange pasienter som vil ha behov for slik forflytning er foreløpig uklart, og i en første fase legges det til rette for mottak av 100 pasienter og ev. medfølgende pårørende. Oslo universitetssykehus HF har fått rollen som nasjonal koordinator.

I det samme foretaksmøtet ble det lagt til grunn at kostnadene for behandling av medisinsk evakuerte pasienter fra Ukraina vil bli dekket. Videre vil det bli vurdert om det er behov for å kompensere spesialisthelsetjenesten for ekstrabelastning som følge av den økte flyktningetilstrømmingen, herunder ekstrakostnader knyttet til økt kapasitet for tuberkulosescreening.

- 5. Stortinget ber regjeringen umiddelbart utarbeide en mottaksplan for å sikre at ukrainske flyktninger som er barn og unge, blir godt tatt imot ved ankomst til Norge, og at de blir tilbudt et tilpasset opplegg før de gis plass i opplæringen.*

Første prioritet nå er å få fordrevne fra Ukraina bosatt så raskt som mulig, etter at de får oppholdstillatelse i Norge. Regjeringen iverksetter nå flere tiltak for å øke kapasiteten for registrering og bosetting av personer fordrevet fra Ukraina.

Det er viktig at barna som kommer får tilbud om barnehage og skole så raskt som mulig. Barn i barnehagealder har rett på barnehageplass når de er bosatt i en kommune. Barn i skolealder har rett på skoletilbud så raskt som mulig, og senest en måned etter at de kommer til landet. Videregående elever har rett til skoleplass etter søknad. Mange kommuner har erfaring med mottak og bosetting av flyktninger, til tross for at det de siste årene har kommet ganske få flyktninger til Norge blant annet på grunn av koronasituasjonen. Selv om mange kommuner har rutiner for dette, vil en veldig stor ankomst av flyktninger kunne være utfordrende for kommunene. Regjeringen ser derfor på tiltak for å støtte kommunene.

Kommunene som bosetter flyktninger har ansvar for å tilby grunnopplæring til de som har rett på det. Etter opplæringsloven har elever med annet morsmål enn norsk og samisk rett til særskilt norskopplæring, og om nødvendig rett til morsmålsopplæring, tospråklig fagopplæring eller begge deler. Elever som trenger det får et innføringstilbud om særskilt språkopplæring, der hele eller deler av opplæringen skjer i egne grupper, klasser eller skoler. Dette forutsetter at kommunen vurderer at dette er til elevens beste, og foreldrene samtykker til dette. Slike tilbud varer ofte i ett år men maksimalt to år. Eleven skal over i ordinær klasse så snart vedkommende har lært norsk godt nok til å følge ordinær undervisning. I perioden eleven skal gå i et innføringstilbud, kan det også gjøres avvik fra fag- og timefordelingen i læreplanverket når det er nødvendig for å ivareta elevenes behov. Altså at de for eksempel kan ha flere timer i noen fag og færre timer i andre fag. Utdanningsdirektoratet arbeider med å oppdatere veilederen om opplæring for nyankomne elever.

- 6. Stortinget ber regjeringen styrke de ukrainske frivillige skolene og undervisningsoppleggene, slik at ukrainske barn og unge kan følge ukrainsk læreplan og fortsatt få språkopplæring i ukrainsk, herunder ved å bistå med lokaler og midler til lærere og læremidler.*

Barnehageplass og skolegang kan bidra til stabilitet og litt normalitet inn i en ellers vanskelig og kaotisk livssituasjon. Utgangspunktet vårt er at barn og unge skal inn i det ordinære barnehage- og skolesystemet etter et eventuelt innføringstilbud. Vi vil legge til rette for at barna kan leve et fullverdig liv den tiden de er i Norge, og de må få mulighet til å integrere seg i det norske samfunnet. Derfor legger vi fra departementets side opp til at barna skal følge norske rammeplaner og læreplaner og ruster kommunene for dette. Vi vurderer nå tiltak på nasjonalt nivå for å støtte skoleeiere i jobben med å tilby god opplæring til nyankomne elever. Vi ser nå bl.a. nærmere på tilgangen på læremidler og ressurser på ukrainsk, digitale ressurser og fjernundervisning, sammen med mange andre tiltak. Elevene i grunnskolen og i videregåendeopplæring med annet morsmål enn norsk eller samisk har rett på særskilt språkopplæring ved behov. Dette innebærer særskilt norskopplæring, morsmålsopplæring og, ved behov, tospråklig opplæring i fag.

7. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til et kommunalt bostedsprogram, der privatpersoner som innkvarterer flyktninger i forhåndsgodkjente boliger, får betalt for dette, og påse at privatboende flyktninger får utbetalt stønad til livsopphold slik som de på mottak får.

Justis- og beredskapsdepartementet har ansvar for mottak og innkvartering av asylsøkere samt behandling av asylsøknader (utlendingslovgivningen). UDI har det operative ansvaret.

Justis- og beredskapsdepartementet har i instruks 16. mars bedt UDI om at ordningen for alternativ mottaksplass (AMOT) midlertidig utvides til å også omfatte personer fordrevet fra Ukraina som er omfattet av målgruppen for midlertidig kollektiv beskyttelse. Dette innebærer at kommuner hvor fordrevne fra Ukraina bor i privat regi, etter avtale med UDI, kan få tilskudd fra UDI frem til at de bosettes i en kommune. Kommunene som inngår en slik avtale har da ansvar for å tilby disse personene lovpålagte tjenester og ytelser til livsopphold. UDI utbetaler et tilskudd på 16 105 kroner per person per måned. Ordningen er frivillig for kommunene.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet har ansvar for den statlige integreringspolitikken, herunder bosetting av asylsøkere som har fått oppholdstillatelse. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) samarbeider tett med blant andre KS, fylkeskommuner og kommuner i bosettingsarbeidet. Kommunal- og distriktsdepartementet har ansvar for boligpolitikken, og har blant annet overordnet ansvar for Husbanken som forvalter låne- og støtteordninger til boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Noe av det viktigste vi kan gjøre for mennesker som flykter fra krig, er å gi dem mulighet til å komme i gang igjen med livene sine så raskt som mulig. For de som har muligheter til å jobbe, er deltakelse i arbeidslivet viktig for aktivitet og inkludering, og for å få bidra med sin kompetanse og sine ressurser. Flyktninger fra

Ukraina er gitt midlertidig kollektiv beskyttelse. Dette legger til rette for rask bosetting i kommunene og muligheter for deltakelse i arbeid.

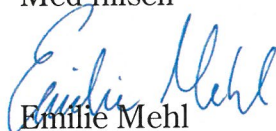
Kommuner som bosetter flyktninger mottar integreringstilskudd (utbetales over fem år) og tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap (utbetales over tre år). Begge tilskuddene utbetales per person som bosettes. Kommuner som bosetter enslige mindreårige mottar også et særskilt tilskudd for denne gruppen.

Til sammen skal tilskuddene gi en gjennomsnittlig dekning av kommunenes merutgifter til bosetting og integrering. Dette er utgifter til introduksjonsstønad, sosialhjelp, integreringstiltak og administrasjon av disse. I integreringstiltak, inngår tjenester som råd, veiledning og sosialt forebyggende tiltak, introduksjonsprogram, barne- og ungdomsvern, innvandrere- og flyktningkontor, tolk, støttekontakt, bolig og administrasjon, grunnskoleopplæring for voksne, sysselsettingstiltak, yrkeskvalifisering, ekstratiltak i grunnskolen, kultur- og ungdomstiltak, barnehage og utgifter i den kommunale helsetjenesten.

Vi har i dag gode ordninger for bosetting av flyktninger. Kommunene som bosetter flyktninger tildeler flyktningene en bolig eller flyktningene finner en bolig selv. Kommunene kan leie bolig til flyktninger på det private markedet.

Det vil bli krevende for kommunene å tilby tjenester til flyktningene som oppfyller alle deres lovfestede rettigheter og ulike regelverk slik det ser ut i dag. For å lykkes med både mottak og integrering, må vi dimensjonere mange ordninger og tjenester annerledes enn vi så for oss før krigen brøt ut. Det vil blant annet gjelde tilbud om boliger, skole- og barnehagetilbud og helse- og omsorgstjenester. Derfor vil regjeringen se på nødvendige tilpasninger i regelverket for at det skal være praktisk mulig for kommunene å ta imot mange flyktninger på så kort tid.

Med hilsen

Emilie Mehl